List 19. **NOVICE** Tečaj XXXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. maja 1877.

Obseg: Razglas Kranjskim živinorejcem zarad prodaje goved. — Vabilo. — O popotnih učiteljih kmetijstva. — Velika škoda nespametnega pokončevanja gozdov. — Pneumatični sistem za izpraznovanje straniščnih jam v Gorici. — Deželni zbori. — Glasbeno slovstvo. — Govor škofa Kišinjevskega in Hotinskega na „Skakovem polji". — Angora. (Dal.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razglas Kranjskim živinorejcem zarad prodaje goved.

14. dne t. m. (to je, prihodnji pondeljek) dopoldne ob 9. uri je v Kranji,

19. dne t. m. dopoldne ob 9. uri pa v Ljubljani prodaja iz državne subvencije nakupljenih goved (junic, krav in bikov) po očitni dražbi, in sicer se bode

v Kranji prodajala rdeča (Koroška) živina „na gmajni" pod mestom,

v Ljubljani pa siva (Štajarska) živina na dvorišču gostilnice „zum baierischen Hof" na Dunajski cesti blizo železnice.

Ta žlahna plemenska živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo družba kmetijska kupi in se prodá tistemu, kdor največ za-njo dá proti temu, da jo 1) koj plača in 2) se po pismu zaveže, da jo najmanj 2 leti v naši deželi za pleme obdrží; zato se ne prodá nobenemu tujcu, ki bi jo iz dežele peljal.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske
v Ljubljani 6. maja 1877.

Vabilo.

Na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi se prične 17. dne junija t. l. nov brezplačni nedeljski kurs za odraščene ukaželjne gospodarje vinorejce.

Podučevalo se bode vsako nedeljo od 8. do 10. dopoldne v trtoreji in kletarstvu; večkrat med letom vršile se bodo tudi toliko v trtoreji, kolikor v kletarstvu praktične vaje v najvažnejših delih, katerih se bode moral vsak učenec vdeležiti. Kdor želi v ta kurs vstopiti, oglasi naj se do 15. dne tekočega meseca pri vodji navedene šole.

O popotnih učiteljih kmetijstva.

Iz zadnjega lista „Novic" smo izvedeli, kako hud boj je v deželnem zboru Kranjskem bil o predlogu, naj se nastavi popotni učitelj kmetijstva.

Čuditi se je, kako da je komú še mogoče dvomiti o potrebi tacega nauka v deželi, kakoršna je naša, ki nima nobene popolne kmetijske šole in kjer ni malih kmetijskih učilnic naslonjenih na ljudske šole po deželi. Čuditi se moramo pa tem bolj temu, da prav tista stranka, ki se z „inteligenco" šopiri, je nasprotovala nastavi popotnega učitelja za kmetijstvo. Dr. Bleiweis je pač pravo zadel, rekši, da „ima človek jezik večkrat zato, da svoje misli skriva", to se pravi z drugimi besedami: „eno govoriš, drugo pa misliš." Tako je gotovo tudi o tem vprašanji z nemškutarji Kranjskega deželnega zbora; oni so odbijali popotnega učitelja ne za to, da ne bi poznali koristi tacega podučevanja zdaj v tem, zdaj v drugem kraji dežele, ampak odbijajo ga le zato, ker bi slovenski jezik tudi po tej novi poti k veljavi prišel, in ker se bojé, da ne bi popotni učitelj svoje misije rabil tudi za politične zadeve, na pr. ob času volitev i. t. d. Vsaj je neki poslanec nemčurske stranke se zagovoril, rekši: „že tako imate povsod nastavljene farje in druge svoje pomagače pri volitvah, zdaj pa hočete še celó plačanega popotnega agitatorja dobiti."

Popotne učitelje kmetijstva imajo že druge dežele in celó take, katere so v kmetijstvu naši že veliko naprej. Naj pa poleg tega še poročamo, kar je že pred 10 leti slavni dr. Pabst, takrat c. kr. svétnik v ministerstvu kmetijstva in znana avtoriteta v kmetijstvu, govoril v svoji knjigi: „Ueber landwirthschaftliche Fortbildungsschulen und Wanderlehrer sowie über die Mittel zur Bildung und Belehrung des Bauernstandes überhaupt". V tej knjigi piše med drugim tako-le:

„Popotni učitelji kmetijstva v obče se morejo smatrati za pionirje, kateri med kmeti pot gladijo napredku kmetijstva. Če tudi se od njihovega podučevanja zavolj kratko v vsakem kraji odmerjenega časa in zarad različnosti glav, katere poslušajo popotnega učitelja, ne more pričakovati, da bi kmetje postali učenjaki in sistematično izurjeni poljedelci, se jim vendar po takem poduku odpirajo glave, da sprevidijo napake in pomanjkljivosti svojega kmetovanja, se začne drug z drugim potem pomenkovati in premišljevati, kako bi na svoje kmetijstvo obrnil spoznani dobri nauk. Treba je pa, da je tak učitelj popolnem izveden mož in da zna to, kar hoče poslušalcem razložiti, prav po domače povedati; se ve da mora poznati tudi razmere kmetijstva onega kraja, kamor pride za pridigarja poljedelstva. Dobro znano je, kako velik vspeh so imele tako zvane „poljske pridige" gosp. Horskega na Českem, duhovnega kurata gosp. Trientlna na Tirolskem. In kdo drug kakor kmetijske družbe so

poklicane v veljavo spraviti popotne učitelje, ki so brez ugovora važen pripomoček za napredek kmetijstva. Popotni učitelj je dalje tudi važen faktor za snovanje in pospeševanje tako imenovanih nadaljevalnih kmetijskih šol, za spodbudo združevanja kmetovalcev o koristnih novih napravah, omišljevanji novih kmetijskih mašin, o skupnem zboljševanju zemljišč itd."

Tako in še več piše visokocenjeni učenjak Pabst. In to, mislimo, da bo zadostovalo podučiti take, ki pri nas nimajo še zadostnega spoznanja, kaj je popotni učitelj kmetijstva in koliko je vreden za pospeševanje silno potrebnega nam umnega kmetovanja.

Velika škoda nespametnega pokončevanja gozdov.

„Novice" so že sto- in stokrat razkladale škodo neizmernega pokončevanja gozdov. Ker pa skušnja kaže, da je o tej škodi še mnogo nevernih Tomažev, zato jim zopet navajamo iz dežele Guatemale v centralni Ameriki sledeči žalostni dokaz, ki ga nam popisuje dr. H. Polakowsky tako-le:

V tej deželi se je pokončalo mnogo gozdov in nasledek tega je zdaj to, da se je zračje vse sprevrglo, pridelki polja zmanjšali in raznotere bolezni nastale. Letni časi ne nastopajo zdaj več v poprejšnjem lepem redu, in padel je sneg v začetku leta 1875., ki ga tukaj že čez 50 let niso več videli. Hude ure nastopajo zdaj veliko huje in večkrat kakor nekdaj. Te žalostne premembe, katere najbolj britko čutijo kmetovalci, so po ukazu vlade napotile umne gospodarje, da so zopet začeli les zasajati v iztrebljenih gozdih, da odvrnejo uime, katere so zakrivili oni sami in pa njihovi predniki.

Pneumatični sistem

za izpraznovanje straniščnih jam v Gorici. *)

Kakor se katero mesto širi in stanovalcev število množi, pa njihove duševne in materijalne potrebe rastejo — tako mora mestna gospóska imeti čedalje večo skrb, ustrezati tem potrebam, vzdrževati v vsakem oziru red in pospeševati meščanov blagostanje; mar jej mora biti za vse, kar je blagostanju pogoj in podlaga; mar jej mora biti na priliko za zdravje ljudí, tedaj tudi za njega pogoje: za snažnost, vodo itd.

Pri nas v Gorici — naj reče kdo o našem starešinstvu, kar hoče, in naj ima sicer starešinstvo druzih napak, kolikor koli — pri nas mestna gospóska za lepšanje in snaženje mesta — se ve da za naše denarje — dovolj skrbi. Mesto resnično napreduje — v nekaterih rečéh znabiti prenaglo in je napredek predrag.

Najnovejši napredek je nova straniščna uredba, to je, izpraznovanje straniščnih smradotokov s takimi zračnimi sesalkami ali zrakopumpami, da ni čutiti nič smradú. Sesalka ima cev iz kavčuka, katero spustijo v jamo skoz primerno široko luknjo, napravljeno v plošči, s katero je jama zataknena. V eni minuti je jama izpraznjena. Delo se opravlja po dnevu, ker ni se bati nikakega nadležnega duha. Temu sistemu pravijo „pneumatični" po grški besedi „pneuma", katera po naše pomeni: zrak, sapa. Vpeljan je že v mnogih mestih na Nemškem, na Francoskem, v Belgiji, na Angleškem, v Italiji (na pr. v Milanu že od leta 1864., v Vidmu od leta 1873). Tudi v Avstriji ste že vpeljali novi sistem mesti Trident in Inšpruk; dalje se ga poslužujejo v cesarskem gradu Gödöllö in v kaznovavnici v Leopoldstadtu na Ogerskem, v nekih fabrikah, na neki grajščini knez Schwarzenbergovi na Pemskem in drugod.

V principu je že tudi c. k. vojno ministerstvo (12. oktobra 1875.) sprejelo ponudbo fabrikanta Knaust-a na Dunaji, kateri bi hotel vpeljati pneumatični sistem v kosarnah in sploh v vojaških poslopjih.

V Gorici sta prevzela vpeljavo pneumat. sistema gg. Iv. Covacig in Ed. Seitz in storila dotično pogodbo z municipijem. Glavno načelo, ki je tej pogodbi podlaga, je to, da je pneumatično izpraznovanje straniščposilno in da mora vsak hišni gospodar jame in pokrov na njih tako prenarediti, da bo vse novemu sistemu, to je, sesalkam primerno. Društvo Covacig & Comp. nima sicer pravice, da bi le ono samo jame čistilo in materijo odpeljavalo, to stori tudi gospodar sam, ali kedor koli, da le ima sesalko in sod po zapovedi narejen za odpeljavanje blata; ali, ker so pneumatične priprave za večino zasebnikov predrage in se jih tedaj malokedo sam omisli, imelo bi — vsaj prvi čas — društvo monopol v tej zadevi. Koncesijo je sicer dobil tudi že nekdo drugi za osnovanje enake naprave, kakor je Covačig-eva, ali do sedaj je ni še rabil. Društvo Covacig & Comp. je potrosilo 20 tisuč gold. za napravo prostornih podzemeljskih branišč za straniščno robo. Ta društvena naprava je proti zahodu od mesta, nad Stračicami. Vsled omenjene pogodbe je vsak hišni posestnik, kateri ne trebi svojih jam sam ali po kom druzem, dolžan, — posluževati se društva C. & Comp. in plačati, mu vsakrat 1 gld. 50 s. do 2 gold. za delo in sicer zato več ali manj, ker in mogoče povsod priti enako lahko do straniščne jame ni enako lahko delati. Materijo odpelje društveni voz v društveno napravo, ali roba ostane lastnina hišnega gospodarja, toda mora v kratkem (določenem) časů poslati po-njo. Roba čaka gospodarja v sodih društvenih, v katerih je bila odpeljana; samo, če se gospodar ne briga za materijo, iztoči se v podzemeljska hranišča. — Kmetom, ki so poprej cele noči zgubljali in se veliko truditi morali, da so straniščno jamo izpraznili, prihranjen je zdaj čas in trud, če gredó po „lájben" v društveno napravo. Tu podložijo svoj sod pod pipo in v malo minutah je napolnjen. In to delajo po dnevu, ob kateri koli uri. Res je pa, da bodo za gnojno robo brž ko ne kaj več plačevali, kakor so plačevali poprej hišnemu gospodarju. Ali bode kmetom to prav ali ne, ne vem. Navadno je kmetu več mar za par soldov, ko za trud. (Kon. prib.)

*) V prevdarek tudi mestnemu starešinstvu Ljubljanskemu. Vred.

Politične stvari.

Govor škofa Kišinjevskega in Hotinskega

na „Skakovem polji"

vpričo carja Aleksandra Nikolajeviča in velikih knezov po prečitanji visokega manifesta, ki oklicuje vojsko proti Turčiji 12. (24.) aprila 1877.

Vojvode in vojaci kristoljubivi! Preblagi naš Vladar in car kliče vas na izvršitev svetega naloga! Vas čaka resnično velik in svet nálog, da naredite konec neizrečeni divjosti in zverinstvu, katero javi Turek že nekoliko stoletij nad nesrečnimi brati našimi — kristijani; nálog, rešiti jim življenje, vero, družino, imetje in národnost iz samovoljstva in oblasti divjega sovražnika in ponižavšega njega jim podeliti moč, da vživajo človeške pravice. Slaven nalog pripada vam, da tudi za Dunajem in Balkanom povzdignete Kristov križ nad polu-

mesec, kakor so predniki naši dvignili križ nad srpom polumeseca, kateri žanje enako klasovju človeška življenja, in nad gnjilim pogubljivim, državnim strojem muzelmanskim Drevó življenja, znamenje zmage nad smrtjo — križ in ž njim oživljajoči stroj življenja kristijanskega. Na kako imenitno delo vas pozivlje vaš bogoljubni vladar!

Moško, resno pojdite na delo, katero vas čaka!

Odločeni vojni pot je dobro znan ruski vojski. Uhójen je z nogó Rusko, posejan s kostmí in napojen s krvijó braniteljev in sovražnikov Ruskega naroda in Kristovega imena. Po svoji poti bodete srečavali sela, mesta, trdnjave, reke goré in doline, spominjajoč vas velikega Ruskega imena, hrabrih bójev in slavne zmage Ruskih vojakov. Kagul, Larga, Rymnik, Izmail so od nekedaj last Ruskemu narodu. Dunaj (Donava) sè sovražnimi trdnjavami na njem, Balkan, Adrijanopelj, Konstantinopelj in brezštevno mnogo drugih mest: — vse priča o slavnih vojskah in zmagah Ruskih družin in Ruske vojske. Pred vami bodo vstajale kakor živi velikani podobe davnih knezov — vitezov Ruskih, Olega, Igorja, Svetoslava; tudi veličastne podobe velikih carjev in carin — Petra vélikega, Katarine vélike, blagoslovljenega Aleksandra, hrabrega Nikolaja; dalje veličastne podobe slavnih vojevodov: Rumjansova, Suvorova, Kutuzova in drugih njih čudo vitezov. Ti in mnogi drugi slavni možje so bili strah Carigrad-Stambulu, kateri je trepetal pred njih orožja močjó; s svojimi boji so poslavili in osrečili Rusijo, razširili njene oddelke pridružene jej od Turčije obširnih in bogatih oblasti. — Kakošni slavni spomini vas bodo navduševali k boju in zmagi!

Na vas bodo gledali z ljubeznijo in upanjem slavnih dejanj car — oča s carinjo in slavno rodbino, in Rusija — Mati; na vas bodo obrnjene očí bratov naših — trpečih narodov kristijanskih, čakajočih oprostitve divjega strahovitelja; na vas bode zrl in z vami delil trud bojni in nevarnosti vaš ljubljenec, izpolnujoč vojaško dolžnost — svetli vojvoda. Kako velika čast in slava je, izvrševati boj pred takimi pričami, ko je vprto na vas toliko in takih očí in vzorov!

Sv. cerkev bode molila za vas in vas bode blagoslavljala in prosila gospoda Bogá, da vam pomore ohraniti Kristovo vero in kristijansko zavest med narodi, od katerih smo mi sami prejeli tudi vero Kristovo in kristijanski živelj. Sam gospod naš, Jezus Kristus, ki je žrtvoval dušo svojo za druge svoje, bode gledal z ljubeznijo na vašo vdanost, duše vaše žrtvovati za brate vaše in vas bode blagoslovil .... Kako ne bi zmagali s takim blagoslovom!

Skažite se vredne svojega visokega poklica, slavnega imena Ruskega vojaka. Prosite, ljubite gospoda Boga, carja, domovino, bližnje, častno idite naprej in ovenčani bodete sè slavo!

Blagoverni Vladar — najvišji vodja Ruskih čet! V pričo Tebe blagoslavljam s Tabo prišlo kristoljubivo vojsko sè sv. podobo Gospoda vseohranitelja. Kristus bodi vsikedar pri vas — izvrševalcih dela Kristovega in on naj venča naše boje sè slavnimi zmagami.

Kristoljubivi vojevoda naših čet! Blagoslavljam Tebe in vse Tvoje podložnike sè sv. podobo Kraljice nebeške, varovalke naših krajev in mest. Izročam vas vse njeni mogočni brambi in prosim in jo bodem prosil, naj vas ona pelje od boja do boja, od zmage do zmage!

Naj vas pripelje gospod Bog spet nazaj vesele in zdrave, ovenčane z lavorikami!

Deželni zbori.

Deželni zbor Kranjski.

V 7. seji 21. aprila dopoldne je dobil deželni odbor nalog, naj po predplačilih iz deželnega zaklada začasno vzdržuje cesto iz Krke do Grosuplja, naj jo, kolikor treba, popravi pri Krki in poleg Mlačevega, prihodnjemu deželnemu zboru pa naj nasvetuje, ob katerih troških vzdrževati to cesto, ter naj skrbi za to, da posestniki, kateri so za to cesto odstopili zemljišča, dobodo zadevno odškodovanje. Poleg tega se je naročilo deželnemu odboru, naj prevdarja in prihodnjem zboru predlaga, ali in katerih prememb je želeti pri cestnih postavah. S tem je bila rešena tudi dotična prošnja občine Zagorske in druzih iz Litijskega okraja gledé premembe cestne postave.

Prošnja cestnega odbora v Krškem za podporo za razširjenje ceste nad Belim bregom in Brodom se je izročila deželnemu odboru z nalogom, naj dela na to, da se brž, ko mogoče, razširi ta za Dolensko stran velevažna cesta, in da naj to zadevo natančno preiskuje in potem primerno podporo dovoli iz deželnega zaklada. —

Vsled predloga viteza Langerja se ima vlada prositi dovoljenja, da se znesek 2400 gld., ki je bil nabran po skladu za nameravano Merčečensko cesto, porabiti sme za razširjenje ceste iz Krškega do Kostanjevice. —

Prošnja županstva Boštajnskega, da bi se vkrenila deželna postava za napravo mitnice na Mirnskej cesti, se ni uslišala, toda neko dotično predplačilo 150 gld. naj se všteje in zaračuni med podpore tako, da treba ne bode povrniti predplačila. Poslanec dr. Bleiweis je poročal v imenu gospodarskega odseka o prošnji kmetijske družbe gledé tega, da bi se v okom prišlo hudobnemu pokončavanju zambljenih zemljišč, in sprejeta sta bila enoglasno sledeča dva predloga: 1) Deželni zbor pripoznava resnico od c. kr. kmetijške družbe navedenih dogodjajej, po katerih brezvestni posestniki na kant prišlih zemljišč pokončavajo svoja posestva, in vidi nujno potrebo, da se v okom pride temu početju, katero se čedalje bolj širi v naši deželi in podkopava realni kredit ter dela škodo upnikom tako razdjanega posestva in pa kmetijstvu naše dežele sploh. 2.) Ker pa sedanja kazenska postava ne zadostuje, zabraniti silovito pokočavanje eksekucijam podvrženih zemljišč, se nalaga deželnemu odboru, da nemudoma izroči pismo družbe kmetijske z vsemi dokladami c. kr. ministerstvu pravasodja s prošnjo, naj bi se po ustavni poti vstvaril brž ko mogoče dodatek (Novelle) h kazenski postavi, po katerem bi se kaznovala gori imenovana silovita početja, ako ni mogoče, najti tudi sredstev, s katerimi bi se zabranila taka početja.

V imenu gospodarskega odseka je poročal dr. Bleiweis dalje o prošnji podobčine Vrhpoljske in nasvetoval postavo, po kateri naj se Vrhpoljska podobčina odcepi od Vipavske selske občine in isto tako postane samostojna selska občina. Temu so nasprotovali pl. Vestenek, dr. pl. Schrey, baron Apfaltrern in Deschman, a po Mateju Lavrenčiču, Robiču in poročevalcu dr. Bleiweisu bili so ugovori zavrnjeni in sprejela se je postava, za katero pa je še pridobiti cesarske potrditve. —

Občini Uštje se dovoli 30% priklado za l. 1877. Občinam Britof, Famlje in Gorenji Vrem se za leta 1877, 1878 in 1879 dovoli 30% priklade s pogojem, da še nekaj predloži zadevnih izkazov. — Občini Litijski se z ozirom na šolsko stavbo dovoli

36% priklade za 4 leta, t. j. 1877—1880. — Občini v Studencu se z ozirom na zidanje župnikovega poslopja dovoli 63% priklada za leti 1878 in 1879, toda vlani za leto 1877 sklenjena priklade se ne bode pobirala ter se opusti. — Istej občini v Studencu se z ozirom na stavbo šolskega poslopja dovoli 65% priklade za leto 1877, 1878 in 1879.

V večerni seji je poročal dr. Bleiweis v imenu gospodarskega odseka o postavi za obdelovanje Ljubljanskega močvirja, ta je bila sicer že vlani sklenjena, pa se je letos po želji vlade glede nekaterih formalnosti prenaredila. Ta velevažna postava se je odobrila brez ugovora, upati je, da dobode kmalu potrditev presvitlega cesarja in potem stopi v veljavnost.

(Dalje prihodnjič.)

Deželni zbor Štajarski.

V deželnem zboru Štajarskem gospodujejo nemški liberalci. Po tem vsakdo lahko sodi, kako se godí predlogom slovenskih poslancev, če tudi so popolnem vtemeljeni in pravični. Dokazov za to imamo zopet v obravnavah poslednjega deželnega zbora.

Glasoviti germanizator in protektor brezverskih šol dr. Wretscko je bil poročevalec v odseku, ki je nasvetoval, naj pravica, ljudske učitelje imenovati, pristaja samo ces. kr. deželnemu šolskemu svetu. Temu nasvetu, ki je poleg druzih nezgod še poseben udarec slovenskim učiteljem, se je krepko upiral dr. Srnec, braneč pravico tistih šolskih svetov, kateri šole zdržujejo, al žalibog brez vspeha; večina zborova je sprejela Wretschkov predlog, po katerem postanejo učitelji ljudskih šol ces. kr. uradniki, prav odvisni od naučne gospóske, kateri je, kakor je dr. Krones rekel, nemščina „duševno vezilo med spodnjim in gornjim Štajarjem“.

Mnogo občin je prošnjo podalo deželnemu zboru, naj bi se 8letni čas, ko mora mladina ljudske šole obiskovati, znižal na 6 let. Baron Hammer-Purgstall in še drugi so toplo zagovarjali to prošnjo, rekši, da tako dolgi čas šolske dolžnosti podkopuje na kmetih veselje do šole in da se res vé, kaj da more učitelj otroke še v 7. in 8. letu učiti, al zopet je bil glasoviti Wretschko načelnik, ki je v dolgočasnem govoru odbijal to prošnjo, ki je z 24 glasovi padla proti 20.

Konservativni nemški poslanec Karlon je ostro šibal ljudsko novo šolstvo, katero deželi prizadeva ogromne stroške, ki bi, če se na 525 šolah, katere dozdaj nimajo še učiteljev, nastavijo učitelji, narastli na 1 milijon in 600.000 gold. — in to brez primernega vspeha v šolstvu, kajti namesto jedernatih učiteljev — je rekel — dobivamo le pregosto nekake polovičarske profesorje, ki za visoke šole vedó premalo, za male pa preveč, vse le površno.

Gospoda Herman in dr. Dominkuš pa sta ob priliki, ko je prišlo poročilo deželnega odbora o gospodarskem stanji Štajarske v obravnavo, gospodarstvo liberalne ustavoverske stranke, po katerem je dežela z davki preobložena in do glave zadolžena, tako temeljito karala, da celó kolovodjem nemške stranke je besedo zaprlo tako, da jima niso vedeli nič pravega odgovoriti. Oba govornika sta se strinjala o tem, da glavni vzrok socijalnih in gospodarstvenih rev je ona nesrečna sistema, ki dandanes vlada v Avstriji, in dokler pravica in resnica ne stopi na njeno mesto, ne bode konec nadlogam našim. — Mnogokrat so se in na mnozih mestih čuli taki opomini, Bog daj, da bi na veke ne ostali glasovi upijočih v puščavi!

Predarelski deželni zbor.

11 poslancev je izročilo deželnemu glavarju pismo, ki se pritožuje zoper to, da se deželnim zastopom odmerja tako kratek čas zborovanja, da najvažnejših deželnih zadev ne morejo temeljito in vsestransko obravnavati. Prošnja je šla na to, naj deželni glavar pritožbo objavi c. kr. vladi, ki po takem postopanji deželnim zborom vso veljavo jemlje.

Glasbeno slovstvo.

* *23 cerkvenih pesem za šolsko mladino čveteroglasno stavljenih po gosp. A. Förster-ju* je prišlo v R. Milicevi tiskarni v prav lični obliki ravnokar na svitlo.

Imé skladatelja samo po sebi je že porok, da te pesmice vstrezajo popolnem svojemu namenu. Cena jim je 25 kr.

Mnogovrstne novice.

* *Za mesec maj prerokuje znani vremenski prerok* dr. Škofka vreme tako-le: Meseca maja se zavoljo mraza (slane) kmetovalci že od nekdaj bojijo, vendar letos vreme okoli 10. dne t. m. ne bo prezlo mrzlo, namesti tega pa bodo dnevi od 13. do 23. maja vsaj večidel hladni in med 19. in 24. bodo brž ko ne noči mrzle (če ne oblačne). Mrzlih noči pa sploh tudi pozneje celó do 4. junija nismo varni. K sreči bo imel letošnji maj kakih 14 deževnih dni, in ker bodo oblačni, ne bode mraza, pa tudi ne mrzlih vetrov. Verjetno je, da bode dežja ali pa več vetra okoli 2., 5., 8., 13., 16., 18., 21., 23., 28. in 31. maja ali pa en dan pozneje; pričakovati je tudi bliska in groma okoli 18., 23. in 31. maja. — Po takem bode — če jo prerok zadene — mesec maj zeló deževen, a ne več zarad mraza nevaren.

* *Cena žita se je zadnji čas zeló podražila; vzrok* temu je vojska, in zato ne iz Rusije ne iz Rumunije ne dohaja več žita, in ker lani tudi v Ameriki ga niso veliko pridelali, ga je začelo najprej na Angleškem primanjkovati. Tudi cena druzim pridelkom gre kviško, isto tako živini in vinu.

* *Avstrija brez Ogerske je lani štela 21 milijonov* in 565.435 duš memo 20 milijonov in 394.950, ki jih je imela koncem leta 1869. Po takem se je število prebivalcev v 7 letih pomnožilo za več kot 1 milijon in 170.000 glav, pa toliko želodcev, ki hočejo jesti.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

Prestrašeni so vojvodo gledali emiri — malo popreje še tako oholi, kakor bi jim ne bila dosti na mari bila vest o uporu, — plašno so gledali drug drugega in sultana, znali so, da bi padišahova poguba bila tudi njih poguba.

Timurtaš je dobro poznal Azijske krví značaj, zato je obrnil se v sultana in poprosil: „Jasni moj gospod! jaz dobro poznam te jate, njih strast vskipí tako brzo, kakor v pustini pesek pod dehom žgočega samuma, a tudi ukrotiti se dade tako urno, kakor se solnčna vročina brzo ohladí pod deževnim oblakom. Utrpí nekoliko svojih zakladov, vrzi jim, da se bodo trgali, samo kaj malega, tebi bode to le berašk dar, a ti divji pu-

stinski sinovi in preširni gorki rojaci te bodo častili precej, slepo bodo šli za teboj, kamor jim ti ukažeš, naj idó.“

„Ta nasvet je dober“ — pritegnil je vezir z nesmelim glasom — „če je tvoji modrosti po godu.“

„Prav imaš, Mehmed, ker varuješ svoj hrbet“ — opomnil je sultan, ki je trpko smijal se — „svetoval bi rad, svojega vratu pa ne bi rad vtaknil v past. Bismillah! ali je Bruskega seralja zrak v šlapo promenil se? — Idi in poišči svojo zgubljeno modrost na Evropskih obalah v Drinopolji; takoj jutri, ali precej danes odidi, tam si mož, tù pa si enak tem-le“ — rekel je in s pokimom svoje glave pokazal emire, ki so, kakor breziduhi, stali okrog.

Uporniki zunaj bijejo ob zidovje, sultan pa je v seralji resen, kakor o dneh svoje največe slave! ali je čudo to, ker so ostrmeli emiri?“

„A kaj mi svetuješ ti, vojvoda Topličanin?“ — povprašal je Bajazet Milana, ki je pri durih mirno stal, kakor skala, v katero se zaman zaganjajo razburjeni valovi; neka čudovita radost, ki je zdaj pa zdaj švignila iz njegovega oka, umikala se je zmirom nekaj zamišljenosti; stresnil se je, a zopet je stal nepremično hladno.

„Ali ti je, sultan, zdaj moj nasvet tako drag, popreje pa si ga zametal toliko tednov?!“ — začudil se je Topličanin smelo, o globokem, bodečem očitku. — „Ali čuješ tam zunaj ta jek, ki se že močno zaganja v tvoje uho? — Ali si ošlevel? — le ugajaj upornikom, jutri bodo zahtevali tvojih zakladov ostanek.“

„Da!“ — poknil je za njim Štepana Lazarjevića glas — in takoj je Štepan sam stopil v sobano in pred sultana samega — „ni trenotka ne smeš zamuditi; gani se, Bajazet! ali daj svoje zaklade ali pa se pripravi na pogubo svojega života; moje drage sestre život pride na prodaj!“ — kriknil je in hotel skozi stranske duri oditi v notranje izbe.

„Čaki!“ — oglasil se je Topličanin in premaknil — „jaz pojdem s teboj, Štepan!“

„Kako govoriš sè svojim knezom, vojvoda Topličanin?“ — začudil se je Štepan in jezno obrnil v Milana.

„Jaz poznam le Srbskega cara, da je moj gospod“ — „opomnil je trpko Topličanin — „a moj car in gospod je poginil na Kosovem polji, kjer je branil vero in domovino; dej, Lazarjević, ti nisi moj gospod, ali, čuj! navzlic temu bodem s teboj vred varoval tvojo sestro in tvoje potomstvo; saj ne morem drugače činiti, ne smem!“ — šepnil je, a obupna bolest je svoj oblak razgrnila po njegovem obrazi. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Iz Rusije 26. aprila. *η.* — V Rusiji je od včerajšnjega dne velik praznik. V cerkvah praznično zvonenje, po ulicah se ziblje neštevilna množica naroda k cerkvam. Kamor pogledaš, vidiš radost v očeh, sladki smeh na ustnicah, znanci in prijatelji se objemljejo in pozdravljajo: „Slava Bogu, pobedili nakanec!“ Zmago imenujejo to, kar se je zgodilo predvčerajšnjem: Rusija je napovedala Turčiji vojsko, in to je res velika zmaga. Vso svojo predrzno abotnost je morala Turčija razkriti pred svetom in vso svojo brezvestno perfidijo Anglija, predno se jima je udalo omajati miroljubje Ruskega „Cara Osvoboditelja“. Ti dve državi ste na zlo samim sebi rabili le-to miroljubje, in mislili ste, da njuno zlodjevo zasmehovanje bo večno ostalo brez kazni. Kakor malo dostojno je bilo njuno poldrugoletno obnašanje, tako malo se zlaga z njuno prevzetnostjo, z deklaracijo Anglije in z odgovorom Turčije na protokol, njuni poslednji postopek. Po sovetu Anglije je Turčija hotela v Kišenjev poslati posla s prošnjo o miru — „Pozno“ je bil odgovor. „Potem se je Turčija obrnila s prošnjo do drugih velikih vlad, da bi one na podlagi Pariškega traktata posredovale — odgovor je bil spet: „prepozno“! K temu odgovoru je po lisičje pristopila tudi Anglija. Manifest Ruskega cesarja do svojega naroda je datiran od 24. aprila iz Kišenjova. On je prav kratek, vendar na vse strani popolen, izjaščen in zmeren. On na kratko izlaga trpljenje Slovanov v Bolgariji, Bosniji in Hercegovini in ves hod pogovorov Rusije in Evrope s Turčijo ter se končava s sledečimi besedami: „Izčerpav do konca miroljubije Naše, Mi vijnuždeni vijsokomernim uporstvom Porti npistupitj k dejstvijam boleje rešiteljnim. Togó trebujut i čuvstvo spravedljivosti i čuvstvo sobstvennago Našega dostoinstva. Turčija odkazom svojim postavljajet Nas v neobhodimost obratitjse k sile oružja. Gluboko proniknutije ubeždenijem v pravote Našego dela, Mi, v smirennom upovaniji na pomošč i milosrdije Vsevijšnjago, objavljajem vsem Našim vernopoddanim, čto nastupilo vreme predusmotrennoje v teh slovah Naših, na kotorija jedinodušno otozvalas' vsa Rossija. Mi vìjrazili namerenije dejstvovatj samostojateljno, kogda Mi sočtem (= spoznamo) eto nužnim i čest Rossiji togó potrebujet. Nìjnje (= zdaj), prizijvaja blagoslovenje Božje na doblestnija (= hrebre) vojska Naši, Mi poveleli jim vstupitj v predeli Turčiji.“ — Ko je telegraf prinesel manifest iz Kišenjova v Moskvo, je Moskovski župan prec sozval mestni zastop. Mestni očetje kakor narod so spremljali čitanje manifesta z navdušenimi „ura“! Potem je stavil odbornik Najdenov tri predloge: 1) Naj se izbere adresna komisija, ki bi imela sostaviti zahvaljno adreso caru. 2) Na stroške stolice Moskve naj se v Moskvi napravi in izdržava na ves čas vojske tisuč postelj za ranjene vojake. 3) Vrh tega naj se žrtvuje na potrebe ranjenih sploh en milijon rubljev iz Moskovske mestne blagajnice. Vsi trije predlogi so bili enoglasno sprejeti in v zahvalo narod ni mogel nehati ploskati mestnim očetom. Tako je Moskva sopet dokazala, da ona je glava in srce Rusije. Upati je, da se Petrograd ne bo dal osramotiti, kakor tudi iz gubernskih mest poročajo o požrtvovanji velikih zneskov. Sploh za ranjene se delajo velikanske priprave, veliko veče, kakor bi bilo treba v vojski s Turčijo. Anglijo mi vsi dobro poznamo, pa do zdaj nas tudi Avstrija ni prepričala, da jej smemo zaupati. Kakošno neomejeno zaupanje ima Ruski narod do svoje vlade in do lastne sile, je najlepše pokazala borža. Ko se napoveduje vojska, državni fondi navadno padajo, v Rusiji se je zgodilo ravno nasprotno. 23. apr. so prodajali storubljene loze vnotranjega posojila po 167 rubljev; 24. aprila pa, ko je telegraf prinesel na boržo sporočilo, da se vojska začenja, poskočili so lozi na 174 rubljev; danes, na tretji dan vojske, se plačujejo na Moskovski borži že po 178 rubljev.

Kinšinjov 12/24. apr. — *v η.* — Svét ni skoro vedel za Kišinjov, to mnogoljudno stolico Besarabije, ki je še le leta 1812. iz rok Turških prišla v roke Ruske, dokler ni bil imenovan kot glavni tabor Ruske vojske z načelnikom Nikolajem Nikolajevičem h koncu prošlega leta. Slavjanska povestnica bode z zlatimi črkami hranila v svojih listinah Kišinjov in pa 24. aprila l. 1877. 80 milijonov Slovanov vtisne si globoko v srcé in spomin oni dan, ko je tlačeni slovanski narod objavil vsemu svetu, da ne dopušča igrati se s sorodnimi brati, niti Azijatskim prebivalcem niti naobraženi Evropi. Ruski car je plakal, ko se je čital manifest o vojni; roke njegove so se tresle, ko je brisal z očí si solzé: Z mirnim preobraževanjem svojega carstva uvel je svoj národ v kolo Evropskih narodov: strl je okove 20 milijonom

„krépostnih“ ljudí (prikrepljenih k zemlji), poklonil je z novo ustavo o učnih zadevah trdno podlago naučnemu izobrazovanju v svoji državi, podaril je samoupravo mestom, katera so potem začela brzo cvesti; nad njim razpeli so mrežo železnih cest po vsem obljudenem svetu Ruskega carstva, odprli nove pote obrtniji in trgovstvu, pod njegovim žezlom postala je naša Ruska država mogočna. Po poti, na kateri je pokazal in vodil svoj narod car doslej, želel je peljati ga tudi dalje. Zdajci je uhó Ruskega naroda zadel glas bratov, da se prava človeška teptajo z nogami, in da sovražnik Slovane hoče prestvariti v nemo živino. Čast Ruskega imena je zahtevala potegniti se za zatirance. Silna borba se je vzbudila v srcu vladarja, ki je hotel posvetiti vse svoje dní prosveti svojega naroda in razvitju materijalnih in umstvenih njegovih močí, ko je videl, da je treba za nekaj časa pretrgati mirno razvitje, prijeti za orožje in ohraniti čast in dobro imé svojega národa, da je treba biti ščit in podpora stiskanih bratov. Spomin na kri, drago žrtev, katera bo tekla za njih rešene, da se odkupijo od robstva Balkanci, je tako silno zadela srce vladarja, da so se mu vtrenile po licu solze, ko je oklical vojno. Mi Rusi nikoli ne zabimo teh solz, katere padajo na tehtnico usode slovanskih narodov z neznansko močjo, in katere ostanejo z imenom Aleksandra Nikolajeviča kot žive priče njegove nrave v zgodovini velikih Ruskih vladarjev. Ne morem vam z besedo opisati navdušenja, katero je vzbudil glas vladarja v srcih tù pričujočega naroda. — V pondeljek dopoldne se je peljal car naravnost ne granico v Ungeni, kjer je pregledal vojsko, razpostavljeno ob Saski granici. Že pozno zvečer okoli $11\frac{1}{2}$ se je vrnil v Kišinjóv, kjer so začeli razsvitljati mesto in ulice okoli $9\frac{1}{2}$; že pred tem je bilo mesto z zastavami praznično olepšano po mestjanih in mestnem zastopu. Koliko jih je bilo, morete soditi iz tega, da je bilo razprodano samega blagá za zastave za 3000 in več zlatov. Transparenti so bili vsi po enem snovu, Ruski orel in besede: „Bože carja hrani“. Sam car se je pripeljal v mesto s postaje železničine brez vsakega šuma na Ruski trojki (ni enega strela nisem slišal do tega časa); pred trojko in za njo je jahalo po 50 Črnomorskih kozakov, skoraj popolnem tako opravljenih, kakor Črkesi. Navdušenje naroda je bilo splošno. Včeraj smo vsi pričakovali kaj posebnega. Ob deveti uri je šel po Ruski navadi car v sobor (stolno cerkev) prosit Boga za srečno zmago. Po kratki molitvi in govoru škofovem, katerega vam prilagam,*) je vročil veliki knez Nikolaj arhijereju (škofu) list, obsezajoč odgovor južnih slovanskih narodov na manifest. Po molitvi se je peljal car na vrh nevisokega hriba, ki se prostira proti severo-vzhodu od mesta za dolino, po kateri teče reka Byk — na „Riškanovko“, kjer je stala edna divizija vojske, okoli 26.000 mož pešcev, konjikov in topničarjev. Po pregledu je bila molitev, po molitvi je čital pod milim nebom v sredi vojakov in v pričo tisoč in tisoč osob naroda škof manifest, govoril je zopet nekoliko besed, pri katerih se je car zjokal kakor tudi sam škof in brat vladarjev ter generali in vsi pričujoči. Kakor je vladala prej tišina, da se ni čulo znamenje življenja, tako je zdaj glušel okolico grom razlegajočih se „urá!“, ko so se končali govori. Vojništvo je potem defiliralo pred carom in „urá“-klici niso umolknili, dokler so vojaki marširali v mesto in na odločena mesta. Telegraf je začel svoje delo, in vojska začela se je pomikati na svoj posel. Dež lije, potje so taki, da človek misli, da ni moči iti po njih, a vendar vse korači naprej, prepevaje pesem za pesmijo; vse hrepení osvoboditi brate Slovane, brate kristijane. Strežnik mojega oficirja, lep človek, ki je zapustil ženo v daljni Kostromi, je rekel: pri besedah vladarjevih smo kar gledali, kje je Turek; kar planiti smo hoteli na neprijatelja; ne daj Bog biti mu blizo!“ „Ali si pisal ženi?“ „Kaj jej bom pisaril; danes je že tako izvedela, da se je začela vojska, jutri se zjoče, če pomisli, da so me že ubili; ako jej bodem pisal, zná, da še živim, in ako me potem ubijó, bode zopet jokala; čemu jej tedaj dvakrat jokati in spravljati na noge vse sêlo! Zdaj so moje misli Turki, a ne žena“ — in zopet so se mu vtrnile solze. Dovolj za danes. Bog jih nam pripelji nazaj vse, vse sinove širje naše svete Rusije — ako pa padejo na stotine in tisoče — daj Bog, da ne bi se hrabri pitomci tihega Dona*) in matere Volge, step pourálskih in hladnega Arhangela zastonj borili, ampak da bi iz njih krví procvela svoboda teptanim národom imena slavjanskega!

*) Čitatelji naši ta ogovor nahajajo na drugi strani današnjega lista. Vred.

*) Vsakemu Donskemu kozaku visí na prsih na traku peščica zemlje, vzete od doma z bregov Dona in všite v tkanje da bi mu lažje bilo spati na rodni zemlji smrtni sén, ako ležé na tujem v mogili.

V Gorici 5. maja. — Gvelfe in Gibeline imamo v Gorici! In kaj je naše dobre meščane razdvojilo? Neka grda, smrdljiva reč, o kateri pa naš marljivi kmet pravi, da je zlató. Pisal sem že parkrat o novem „pneumatičnem sistemu“, po katerem se imajo v našem mestu izpraznovati straniščne jame; pisal sem v zadnjem listu, da 1. dan maja bode novi sistem obligatoren za vse hiše; ali ravno sem bil pismo oddal, ko zagledam po oglih oznanilo županovo, da je obligatno vpeljanje pneumatičnega sistema za nedoločen čas odloženo, češ, da mestno-starešinstveni odseki niso še do dobrega pretresli rekurza, ki so ga pretekli mesec vložili mnogi hišni gospodarji proti posilni vpeljavi izpraznovanja stranišč po novem načinu. Imelo se je to pričeti že 16. aprila, bilo je potlej odloženo do 1. maja in zdaj spet do? — O pneumatičnem sistemu samem govoré današnje „Novice“ na drugem mestu; tù naj le to povem, da — če se ne motim — tiči za tem grmom še drug zajec. Menim, da so nasprotniki nove naredbe in dotičnega društva tudi nasprotniki mestnega starešinstva (gg. Iv. Covacig in dr. Ed. Seitz, prevzemnika pneumatičnega izpraznovanja stranišč, sta uda mestnega starešinstva!). Bodi temu, kakor koli, gotovo je to, da mora biti rekurz s tehtnimi razlogi podprt, ker je g. župan izvršitev svojih 1. marca priobčenih zapovedi in pravil (v omenjeni zadevi) že dvakrat ustavil. Nadejamo se pa, da ne bode tekla kri med nami. — Učiteljskih preskušenj se udeležuje te dni 9 gospodov (učiteljica se ni oglasila nobena). Eden ponavlja preskušnjo za meščanske šole, eden se je dal preskušati le iz enega predmeta za meščanske šole, druzih 7 (3 Slovenci, 3 Lahi in 1 Nemec) opravlja preskušnjo za ljudske šole. Med poslednjimi učitelji je eden (iz Istre) 62 let star. Marsikaj čudnega nam je prinesla nova šolska dôba, res!

Iz Nabrežine. — „Slavec“ bode pri nas pel v četrtek 10. maja t. l. pri slovesni sv. maši ob 10. uri zjutraj in pri koncertu ob 5. uri popoldne, kateremu je sledeči program: 1. „Slavčev“ spev; uglasbil August Leban; 2. „Pri zibelki“; uglasbil Kam. Mašek; 3. „Bodi zdrava“, uglasbil dr. Ipavec; 4. „Strunam“, uglasbil D. Jenko; 5. „Jadransko morje“, uglasbil Ant. Hajdrih; 6. „Putnik“, uglasbil V. Lisinski; 7. „Ko zvezd itd.; uglasbil Fr. Schubert; 8. „V sladkih sanjah“; uglasbil Ant. Hajdrih; 9. „Nočni stražarji; uglasbil Iv. pl. Zajc. — Med koncertom bode tombola.

Iz Bistrice na Notranjskem 6. maja. B. — „Stari Slovenec“ Matija Ličan je 3. dne t. m. po kratki bolezni, previden s sv. sakramenti, v 93. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal. Vsak, kdor ga je kedaj videl, je spoštoval poštenega starčeka, dobrega kristijana in do zadnjega izdiha iskrenega domoljuba. Upamo, da bo kdo v „Novicah“ njegovo blago življenje bolj obširno opisal. Sivi starček je še par dni pred smrtjo „Novice“ z veseljem prebiral. Naj v miru počiva!

Iz Bleda na Gorenskem. — 1. dne maja se je tukaj c. k. brzojavna (telegrafna) poletna postaja odprla.

Iz Kranja 4. maja. — Pretekli četrtek je pod Šmarjetno gorô pogorela kajža z vsem, kar je okoli nje bilo. Zažgal jo je nek potepuh iz Križev poleg Tržiča iz hudobije, maščevaje se za to, da je prejšnje dni ondi beračil, pa nič dobil. Omenimo pa ta požár posebno zato, ker v prvem hipu je sum letel na šolsko mladino, ki iz Kranja rada pod Šmarjetno goro zahaja in ondi v navadni srboritosti marsikaj uganja, kar je misel izbudilo, da je po njej ogenj nastal. Naj bi ta dogodba bila našim dijakom opomin, da se ogibljejo vsega, kar jim po nedolžnem uiegne hudo natolcevanje na glavo nakopati.

Iz Loke v polit. okraji Kamniškem. — Pri novi volitvi županstva 15. dne sušca so bili Josip Stopar, posestnik iz Loke, za župana, Franjo Testen, posestnik iz Loke, in Valentin Tavčar, posestnik iz Loke, za svetovalca izvoljeni.

Iz Jarš 6. sušca. — Pri današnji novi volitvi županstva so bili izvoljeni: Matija Slabič, posestnik iz Spodnjih Jarš, za župana, Jernej Cedivnik iz Srednjih Jarš, in Janez Janežič iz Spodnjih Jarš pa za svetovalca.

Iz Spodnje Šiške. — 5. sušca smo imeli novo volitev župana, pri kateri je bil gosp. Janez Plavec, trgovec in posestnik iz Spodnje Šiške za župana izvoljen.

Iz Ljubljane. (*Odbor družbe kmetijske*) je v seji, v kateri sta pričujoča bila tudi gosp. zastopnika c. k. deželne vlade in deželnega odbora, obravnaval nasvete, ki se po ukazu od 21. marca t. l. imajo predložiti sl. ministerstvu kmetijstva o sledečih državnih podporah za letošnje leto, namreč: 1) kako se ima porabiti onih 1000 gold., ki jih je ministerstvo odločilo za premije goveji živini v razstavi Novomeški oktobra meseca, — 2) kako porabiti 1200 gold. za kalí (vodnjake), — 3) kako 400 gold. za pospéh mlekarstva in sirarstva namenjenih, — 4) kako za povzdigo reje ovác in čebeloreje odločenih 400 gold., — 5) kako 400 gold. za sadjerejo namenjenih. Konečno je bilo sklenjeno, prositi za izplačo 600 gold., ki jih sl. ministerstvo za popotni nauk v kmetijstvu za letošnje leto obljubilo.

— Pretekli teden se je gosp. Seunig podal na Štajarsko, gosp. Schollmayr pa na Koroško, da nakupita po naročilu družbe kmetijske plemenske goveje živine, katera se bode, kakor razglas v današnjem listu kaže, po dražbi prodajala v Kranji in v Ljubljani. Kdor želí zboljšati goveje pleme, naj pride na oklicano dražbo.

— V seji 5. maja je deželni odbor službo asistenta in sekundarija na porodnišnem oddelku bolnišnice podelil doktorandu Matiju Zidariču.

— (*Veliki sejm*), ki se je v pondeljek začel, je bil po majhni kupčiji prav majhen sejmiček; ljudje nimajo denarja, s čem da bi kaj kupili. Živinski sejm je bil poln, kónj je bilo 512, pa tudi goveje živine veliko, kupčije pa malo in to tem manj, ker je cena bila visoka; neki posestnik izpod Škandra je imel par pitanih volov, za katere je brez vse „glihenge“ zahteval 500 gl.

— (*Katoliška družba rokodelskih pomočnikov*) je obhajala 22. aprila, kot v praznik varstva sv. Jožefa, 22. leto svojega obstanka. Ob 7. uri bila je v nunski cerkvi sv. maša, katero je služil mons. L. Jeran, in pri kateri so prav spodbudno peli vrli pomočniki. Ob enajstih bil je občni zbor v družbini sobi, in udeležilo se ga je mnogo gg. pokroviteljev in družabnikov. Za blagor društva nevtrudljivo delavni družbini vodja gosp. J. Gnjezda je poročal o sedanjem stanu tega jako koristnega zavoda in v daljšem govoru razpravljal, da je družba tudi v preteklem letu zvesta bila svojemu načelu, ki se glasí: „Vera in čednost, — delavnost in marljivost, — sloga in ljubezen, — veselje in šala“. Udov šteje družba 50; potrosila je za družbine potrebe 254 gold. in ostalo je še gotovine 64 gold. Matica njena znaša 450 gold. v državnih obligacijah in 910 gold. pri „podporni blagajnici“ naloženih. Iz blagajnice za bolne ude, katera premore zdaj 267 gold., bilo je podpiranih 8 pomočnikov z 41 gold. 80 kr. Za prenočišče popotnim družabnikom drugih mest potrosilo se je 12 gld. — Učili so letos gg.: J. Flis, špiritval, popularno fiziko, A. Dolinar, prefekt v Alojznici, zemljepisje in občno zgodovino; J. Čermak, inženir, risanje; bivši ravnatelj realke Bichler petje, vodja sam pa veronauk in lepopisje. Tudi 60—70 rokodelskih učencev podučevalo se je v primernih jim predmetih po gg. Flisu, P. Angeliku in vodji. Čedalje bolj se moremo prepričati, da je katol. družba rokod. pomočnikov rokodelcem posebno dandanes, ko ves svet ugiba, kako bi se razvozljalo socijalno vprašanje, ne samo koristna, temuč rekli bi, živo potrebna. Po njej dobivajo materijalne pomoči v sili, se izobražujejo v marsikakem obziru za svoj stan, pa tudi najdejo v njej pošteno zabavo. Zato pa tudi zopet izrečemo svojo željo, naj bi radi pristopali rokodelci k tej družbi, v kateri najdejo veliko dobrega; prijatelji rokodelcev pa naj bi jo duševno in materijalno zmiraj bolj podpirali v prid „poštenemu rokodelstvu, katero naj Bog blagoslovi!“

— (*Iz poročila denarne obrtnijske pomočne družbe za leto 1876*) je razvidno, da je družba konec lanskega leta štela 348 udov, ki so vložili 63.500 gold. 65 kr. Promet tega leta kaže 367.427 gold., stan reservnega zaklada pa 12.947 gold. 74 kr. ter da se je ta zaklad lansko leto pomnožil za 558 gold. 82 kr. Ta izkaz veselo izpričuje, da ta družba, ki je že mnogo let z manjšimi posojili obrtnikom pomočnica in stojí pod vodstvom národnih mož gospodov: Horaka, Pakiča, Drašlerja itd., je brez vse škode prestala glasovite denarne polome „krahe“, ki so poslednja tri leta omajali marsikak denarni zavod.

— (*Odbor, ki upravlja mestno kosarno v Trnovem*) in kateremu vodja je gosp. Jan. Horak in njega namestnik gosp. Mih. Pakič, je razglasil račún lanskega leta, iz katerega je razvidno, da je premoženje tega zavoda znašalo koncem leta 1837 gold. 61 kr., imenik pa je kazal 214 hišnih gospodarjev, ki so soposestniki tega jako koristnega meščanskega zavoda.

— (*Odsek za izdavanje knjig „Matice slovenske“*) imel je 2. t. m. sejo, in med drugimi tudi ukrenil te-le bolj važne reči: 1) „Matica Slovenska“ bode za poskušnjo dala na svitlo list pod imenom „Časopis Matice Slovenske“. V ta namen razpisala bode vabilo na naročbo in poziv slovenskim pisateljem, da bi ji poslali za ta list primernih člankov. 2) Prestava: „Potovanje okolu sveta v 80 dneh“ se je sprejela s tem, da se sem ter tje kaj popravi. 3) „Zgodovina avstrijsko-ogerske monarhije za srednje šole in učiteljska izobraževališča“ se popravljena v drugič natiskuje, in bode kmalu gotova. 4) Atlanta 5. snopič (zadnji) to je: Švajca, Španija in Nizozem-

sko se že pri Köke-u na Dunaji v kamen reže, in bode v pravem času gotov. 5) Življenje dr. Etb. Coste (ki ga spisuje prof. Vilj. Urbas) bode konec julija t. l. dodelano, in pride s podobo dr. Coste na svitlo. 6) Nekateri rokopisi so se dali odseku za izdavanje knjig v pregled in v poročanje v prihodnji seji. 7) Vredništvo „Mat. letopisa" je naznanilo prejetih več rokopisov. 8) Pôl z geografičnimi imeni dobila je Matica do sedaj že 312, ki jih bode rabila za razne znanstvene namene.

— (*Pobirki iz časnikov.*) V enem svojih zadnjih listov je tukajšnji „Tagblatt" se razsrdil nad tem, kar so „Novice" unidan šaljivega pisale o deželnih uradnikih, ki so na kolena padli pred vitezom Vesteneckom, ki ga je „Brencelj" že leta 1875. v mnozih slikah ilustriral. Naj „Tagblatt" nikakor ne misli, da je s svojimi lažmi in psovkami opral škandal „in der Burg", vsaj vendar vsak vé, da „Turški list" mora zagovarjati softe svoje. „Novicam" je „Tagblattova" ekspektoracija le dejansk dokaz, da so njemu in njegovim varovancem hudo za kožo segle.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Prav tako, kakor v zboru Ogerskem je tudi v zboru Dunajskem ministerstvo odgovorilo na interpelaciji: kako se misli vlada Avstrijsko-ogerska obnašati o Rusko-turški vojski? Obá ministra sta odgovorila tako, kakor jima je grof Andrassy napisal odgovor, po katerem pa svet nič več ne vé, kakor je prej. Oba ministra sta povdarjala neutralnost in vedel varstvo interesov monarhije; al do danes še ne vemo, kaj grof Andrassy, ki je v vsem in pred vsem Magjar, smatra za interese Avstrijsko ogerske. Zato ni čuda, da ne na Dunaji, ne v Budapeštu nista bila zbora zadovoljna z odgovorom, kajti politiški horizont ni ž njim jasnejši.

— Iz 24 glav obstoječi odbor, ki ima pretresati vladne predloge o novi pogodbi z Ogersko, se je razdelil na 3 pododbore. V odbor za predloge o banki so bili izbrani Herbst, Giskra, Neuwirth, Klinkosch, Dumba, Demell, Kuranda, Schaup, Wodzicki, Tinti, Coronini, Sturm, Eichhoff, Lienbacher, — v odbor za trgovsko zvezo: Oppenheimer, Scharschid, Gomberz, Klier, Teuschl, Grosz, Dinstl, Pražak, Grocholski, Walterskirchen, Magg, Skene, Fluck, Kellersperg, Juzyczynski, Kopp, Hohenwart, — v odbor za davkovske zakone: Suesz, Kovalski, Bees, Baum, Weinrich, Beer, Plener, Schrank, Brestl, Wolfrum, Menger, Spens.

— Državni zbor bode že te dni volil tudi poslance v delegacijo Avstrijsko. Kakor „Nova Presse" piše, bode vojni minister v delegacijah zahteval veliko povišanje svojega budgeta, in sicer bode za leto 1878. zahteval 21 milijonov in 560.691 gold. več kakor za tekoče leto. Kaj pač pomeni tolikošno povikšanje vojaških potrebščin za prihodnje leto?

— Občni katoliški shod je bil končan v četrtek. Obravnal je moge važne stvarí, med katerimi v prvi vrsti je stalo brezversko novošolstvo, o katerem so se slišale ostre kritike, posebno odličen pa je bil govor grofa Leona Thuna. Da se čujejo zdaj — po sklenjenem zboru — mile in nemile kritike, je čisto naravno, kajti da ima katoličanstvo dandanes zagrizenih protivnikov obilo, to vé ves svet, vsaj je „katoliško vprašanje" eno onih velikih vprašanj, ki stojé dandanes na dnevnem redu Evropskem; od druge strani je pa tudi res, da marsikak govornik bil bi stvari bolje služil, ako ne bi bil govoril in ne bi bil dal nasprotnikom prilike popasti zavoljo njega ves zbor. Neumornemu „kulturkampfu", po Bismarku začetemu, nasproti treba je bilo javne objave katoličanov tudi v Avstriji, kakor se glasí na Francoskem in Laškem, in to samo že kaže veliko pomembo Dunajskega katoliškega shoda; ž njim je živahno gibanje katoliško tudi v Avstriji konstatirano, konstatirano pa ob enem tudi, kako strašansko se nasprotniki katoliške vere bojé tega gibanja.

Z Rusko-turškega bojišča. — Vojska se je hipoma pokazala s čisto druge strani. Turki so namreč silili v boj z zaupanja do zaveznikov, Angležev in svojih verskih bratov v Aziji in Afriki. Al zdaj, ko je boben zapel, prijateljev ni od nikoder, marveč obrnilo se je vse drugače. Angleži, glavni podporniki Turka, morajo sami braniti se, ker je z Azije prišlo poročilo, da jim je Afganistanski emir (Shir-Ali-Khan) napovedal versko vojsko; vzhodni mohamedanci hočejo otresti Angleški jarem, ki jim ni nič manj težak, kakor kristijanom Turški. Angleška pomoč Turkom bo tedaj pičla, če je bo kaj; zato se v Londonu jako hudujejo nad Rusijo, katero dolžé, da jim je Azijance na vrat spravila. — Egipčansk vice-kralj je tudi neki že svojo pomoč odpovedal, ker bo imel sam le preveč opraviti z Abesinjskim kraljem, ki mu je vojsko napovedal in čegar krdela so Egipčane pri Darfuru že potolkla. — Nasproti pa o kakem uporu zoper Ruse v Kavkazu, s katerim so Angleži žugali Rusom, ni nič slišati. Na ta način se je vse vzdignilo zoper Turčina, vsi prijatelji ga zapuščajo, le Magjari in nemškutarji ne, a ti ga ne bodo z blata izlekli. — Vse to je menda vzrok, da Turki ne morejo nič izdatnega pričeti na bojišči. Da tudi Rusi ob Donavi ne morejo naglo naprej, temu je krivo deževno vreme. Tem več pa so že dosegli na Azijanski zemlji. Četa za četo so bili Turki pobiti in nazaj potisnjeni, Bajazid je v Ruskih rokah, gotovo tudi že važna trdnjava Kars; do Erceruma, glavnega mesta v Armeniji, jim je toraj pot že odprta. Desno krilo Ruske vojske hoče obiti Turke pri Soghanliji, levo predira skoz Bajazidski klanec, središče pa čaka v ravnini ob Karsu na resultat. — Ob Donavi so Turki streljali v Rumunsko luko Beket, ropali in potem pobegnili nazaj.

Listnica vredništva. 5 posestnikom iz Žirov: Vaš dopis kot odgovor na dopis v 17. listu je tako obširen, da bi zavzel skoro petino celega našega lista, kar bi veliki večini druzih bralcev gotovo po volji ne bilo, in to tem manj, ker bi Vaš dopis zopet prisilil nov odgovor od nasprotne strani. Zato, ker v svojem dopisu sami pravite, da želite mirne sprave, stopite kakor sosed k sosedu skupaj, povejte drug drugemu, kar mislite, da zahteva pravica, in pogodite se potem na mirni poti. — Gosp. Il. v P: Na Vaše vprašanje to-le: 1) Da se globe vsled šolskih zamúd odločevati smejo tudi pod zneskom 1 goldinarja, zato govoré besede §. 25 deželne postave o uravnavi napravljanja, zdrževanja in obiskovanja ljudskih šol dne 29. aprila 1873. drž. zak. št. 21, ki se glasé tako-le: „Kazen se nalaga do 10 gold. ali do 2 dni zapora..." . 2) Globe (kazenski denarji), katere se vplačujejo vsled kazenskih sodeb šolskih oblasti, se stekajo v upokojninski (penzijski) zaklad za učitelje kot izvanredni dohodki tega zaklada, in sicer po §. 82 vrsta 3 deželne postave za uravnavo pravnih razmer učiteljev na javnih ljudskih šolah dne 29. aprila l. 1873. dež. zak. št. 22.

Žitna cena

v Ljubljani 5. maja 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 12 fl. 30. banaška 12 fl. 94. — turšice 6 fl. 20. soršice 7 fl. 77. — rži 7 fl. 50. — ječmena 5 fl. 20. — prosa 4 fl. 70. — ajde 6 fl. 50. — ovsa 3 fl. 4. — Krompir 6 fl. 43 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih dedičev v Ljubljani.